

Boekrecensie:

Margreet Wesseling:

Bos van Wijckerslooth te Oegstgeest - *Biografie van een bos.*

ISBN 978-90-5997-172-1

Gebonden, 96 pp, 150 afbeeldingen. Primavera Pers, Leiden, 2014. Prijs €14,50

Daar ligt het boek dan voor je. Het gerucht dat dit boek in de maak was deed al enige tijd de ronde. Als Oegstgeestenaar denk je dan, nou dat bos ken ik toch wel, vaak gelopen. Maar als je het boek gaat lezen moet je bekennen dat er wel wat meer vast zit aan dat stuk bos.

Wat verwacht je van zo'n boek over een mooi stuk bos aan de oude verbindingsweg van Leiden naar Haarlem? En wie is de auteur en waarom schreef ze dit boek?

Eerst maar even de auteur. Margreet Wesseling. Ze woont in de buurt van dat bos en wandelt er vaak. Ze is afgestudeerd biologe (Leiden, 1974) en daarom niet gewoon een wandelaar, maar

iemand die met een andere blik naar de omgeving kijkt dan de doorsnee wandelaar. Met oog voor wat ze daar aan planten en dieren waarneemt en kennis van de verbanden tussen de soorten die in dat bosperceel leven. Wijckerslooth gezien door haar ecologische bril. Het werd een beetje haar eigen bos. En een bron van inspiratie om ook anderen te laten meegenieten. Voedingsbodem voor een fraai, informatief verhaal, dat de uitgever de ondertitel 'Biografie van een bos' meegaf. Inderdaad, een beschrijving van het leven van het bos.

Ruim een-derde van het boek – groene katens, groen papier, groene onderwerpen – beschrijft gedetailleerd wat er te zien is aan groeiende, bloeiende en zingende organismen die samen het bos maken tot wat het nu is. De ecologische en maatschappelijke functie van het bos wordt goed zichtbaar.

Uit begin 17^e eeuw zijn er kaarten (als illustraties opgenomen) aan de hand waarvan ze beschrijft hoe de bebouwing langs de weg van Leiden naar Haarlem op een oude strandwal – de Heerwech, nu Rhijngeesterstraatweg – en de bijhorende kavels evolueerden tot wat nu een bos in handen van de gemeente is. Op de strandwal bouw je een huis, hoog en droog. En een landgoed met bos wil er ook uitstekend gedijen. Langzamerhand kwamen de kavels door aankoop in één hand. Zeven kleine huisjes op een kaart uit 1615 maken in de loop van de tijd plaats voor een groter huis dat tenslotte Duinzigt zal gaan heten. We zien ook een verschuiving in de bewoning, van ambachtslieden (bakker, herbergier) naar goeude burgers en hoogleraren. De welgestelden verwierven graag een buitenplaats om in de

zomer de stad te kunnen ontluchten, met zijn stank, drukte en lawaai. Wat ook de motieven voor hun vestiging aan de Heerweg geweest mogen zijn, ze maakten het gebied tot wat het nu is. Enkele van de bewoners worden meer uitgebreid besproken in aparte hoofdstukken en dat zijn natuurlijk de personen die van groter maatschappelijk belang waren en er ook langer hebben gewoond. Met name worden genoemd Adriaan van Royen en zijn latere erfgenamen van het landgoed en monseigneur Cornelius Ludovicus baron Van Wijckerslooth. Beiden zijn van grote invloed geweest op de wordingsgeschiedenis van het gebied. Adriaan van Royen was de opvolger van Boerhave, als hoogleraar in de medicijnen en kruidkunde en als directeur van de Leidse Hortus Academicus. Adriaan was getrouwd met Adriana Wesselius, dochter van Johannes Wesselius, hoogleraar Theologie, waarna het door vererving het buitenhuis van de Van Royen's werd. Een man die met zijn kennis van planten en ambities om te kweken een mooie tuin inrichtte. In de tijd van Van Royen kreeg het huis de naam Duinzigt, een terechte naam omdat aan de overzijde van de Heerweg nog geen bebouwing langs de weg was en men dus de duinen kon zien. Als we de periode Wesselius en de Van Royen's – inclusief kleindochter Cypriana – als een continuum beschouwen, was het terrein van 1719 tot 1828 in één familiehand. Misschien wel de langste periode zonder tussentijdse verkoop.

Cypriana liet een ontwerp maken voor een tuin door Zocher sr., maar dat liet ze niet meer geheel uitvoeren. Een paar jaar na haar overlijden (1834) werd het terrein gekocht door Monseigneur baron Van Wijckerslooth. Via een soort sluiproute – een postbus-constructie *avant la lettre* – kon Van Wijckerslooth *de facto* bisschop in Nederland worden, terwijl hij *de jure* bisschop van Curium op Cyprus was. Een belangrijke maar relatief korte periode (1834-1851) voor de ontwikkeling van het park, dat nu Bos van Wijckerslooth heet. Na de 2^e wereldoorlog kocht de gemeente een deel van het terrein om er een park van te maken. Eindelijk zij we dan bij het Bos van Wijckerslooth aangeland. Wijckerslooth of Wijckerslooth? De letter c is er helaas later tussen gepropt, aldus de auteur.

Op een geestige manier wordt vervolgens verteld hoe plannenmakers en deskundigen allemaal goed bedoelde maar vaak tegenstrijdige adviezen voor het onderhoud geven. De auteur, biologe met gevoel voor ecologie en natuurlijke processen heeft voorkeur voor het handhaven van de aanwezige waarden die in de loop van de tijd zijn ontwikkeld. Haar algemene boodschap is: gebruik de omvangrijke kennis over bomen, kruiden, paddenstoelen en vogels die aanwezig is, vooral bij de mensen die er regelmatig komen, en ga zorgzaam met die rijkdom om. Aan het eind van het boek geeft ze een aanzet voor een beheerplan. Wethouders en raadsleden moeten het boek lezen en op hun bureau hebben staan. Het bos is tafelzilver van Oegstgeest geworden en dat moeten we koesteren en op natuurlijke wijze glanzend houden. Een boek met een boodschap!

Boeiende verhalen vormen ook hoe het oorlogsmonument tot stand kwam – in de hoofdtekst – en de aanpassing van de schuilkelder, die door de Duitse bezetter in 1944 was aangelegd, tot overwinteringsplaats voor vleermuizen – in een groen katern. Gemeenteraad, experts, burgers die inspreken, het is allemaal goed geregeld, maar niet altijd even gemakkelijk.

“Ik hoop dat u, lezer, net zo veel van het Bos van Wijckerslooth gaat houden als ik” schrijft de auteur. Uw recensent is al overtuigd. Als u het boek eenmaal openslaat blijft u lezen! En niet lang daarna gaat u nog eens een kijkje nemen in dat bos.

Zijn er tekortkomingen, puntjes van kritiek? Het enige dat ik mis in dit interessante en kleurrijk uitgegeven boek is een index, want vele feiten en wetenswaardigheden zijn zo verspreid over de witte en groene pagina's dat het wel eens moeilijk is iets terug te vinden.

Peter J. van Helsdingen
Januari 2015